

דף פ.

עין משפט א.ב.

אה"ע סימן פח סעיף ז
עין בסעיף הקודם

עין משפט ג.

ח"מ סימן קמא סעיף יא

יא. אכלה ערלה ושביעית וכלאים אע"פ שנהנה בעבירה הוי חזקה ק.

הגה: ויש חולקים אלא א"כ אכל הזמורות או כיוצא שאין בהם איסור שביעית וערלה, אבל בזמורות כלאים איכא איסור.

עין משפט ד.

אה"ע סימן פח סעיף י

י. באשה קטנה שהוציא הוצאות על נ"מ שלה ומיאנה בו, אפי' אם אכל ש' שמין לו כאריס דברשות גמור ירד.

ח"מ סימן שעה סעיף ה

ה. הבעל בנכסי מלוג של אשתו קטנה ת, והשותף בשדה שיש לו חלק בה, כיורד ברשות הן ושמין להם וידם על העליונה.

עין משפט ה.ו.ז.

ח"מ סימן שעה סעיף ז.ח.

ז. החצירות הרי הם ראויים לבנין ולהוסיף בהם בתים, וע"כ הבונה בחצר בדיניהם, הדין עם המלוה ח שהרי הכתובה והנדוניא לא ניתנו לגבות מחיים כמו שנתבאר באבהע"ז סי' צ"ג.

ק. דעת הרמב"ם בפ"ב מטוען הלכה י"ב ע"פ גירסת הגאונים בגמ' בתרא ל"ו ע"א, ודעת החולקת היא הראב"ד. ולפי הראב"ד דבאכלה זמורות הוי חזקה קשה הרי זמורות בכלאים גם הם אסורות, וכתב הסמ"ע דמשכחת לה שזרעה כלאים בין הגפנים והוסיפו הפירות ולא הוסיפו הזמורות דבכה"ג גם זמורות דכלאים מותרים ובזמורות כאלו הוי חזקה. וכ"כ התוס' בבתרא ל"ו ובאר הגולה. סמ"ע ס"ק י"ט. ועיין בנתיבות ס"ק ט"ז בחידושים. ובאכלה בשביעית, היינו בעבר וזרעה בשביעית דגידוליה אסורים. סמ"ע ס"ק י"ח.

ר. שם בגמ' רב יעקב. אבל גירשה ולא מיאנה בו בעודה קטנה דינה כאשה גדולה, כ"כ הטור מהרמ"ה.
ש. ואם ההוצאה יותר על השבח נוטל במיאנה, עיין בב"ש.
ת. דבקטנה עשו תקנה, כמבואר באהע"ז סי' סוף פ"ח. ועיין באות ט' מש"כ בשם הסמ"ע דלאו דוקא שהשותף כברשות ממש.
ח. רי"ו נתיב כ"ג וד"מ.

ועיין בפעמוני זהב דמעשה עם רבני טיטואן יע"א דאם לא היו נותנים לה הגויים בדיניהם היו בלאו הכי נותנים הנכסים לבע"ח אחר גוי, אין הוא יכול להוציא מיד האשה, דיכולה לומר לו מאי אפסידתך הרי בלאו הכי היו נותנים לבע"ח אחר יותר מאוחר ממך. ע"ש.

חבירו הרי הוא כנוטע שדה העשויה ליטע, ושמין לו כמה אדם רוצה ליתן על בנין זה לבנותו^א, והוא שיבנה בנין המועיל והראוי לאותה חצר כמנהג המקום.

הגה: ולא יוכל הבונה לומר בנייני אני נוטל^ב.

השכירה הבונה לאחרים וקיבל שכר מנכין לו מהוצאותיו אע"ג דלא עביד למיגר^ג. ואם דר בה הבונה בעצמו אם חיסר לבעל הקרקע דבר מועט^ד צריך ליתן לו כל מה שנהנה^ה.

ראובן שהיה לו בית רעוע ויצא מן העיר, ובא שמעון ודר בבית הזה והוציא הוצאות להציל הבית מן הנפילה וסיידו. הרי כל מה שצריך כדי שלא יפול צריך ראובן להחזיר לשמעון, אבל הסיוד והציור אינו צריך להחזיר לו^ו כי יכול לומר לו איני צריך לזה. וכשראובן יתן לשמעון מה שחייב שמעון צריך לצאת מהבית.

א. רמב"ם בפ"י מגזילה הלכה ו', בשם הגאונים.

ב. והטעם כיון שאין בעה"ב יכול לומר לו טול עציך ואבניך כיון שעשויה לבנות, כך הוא אינו יכול לומר שיטלן כיון שבנאו במקום שעשוי לבנות ודאי אדעתא דהכי בנאו שיתקיים כאן.

ג. מרשב"א ונ"י בפ' השואל. ופי' לא עביד למיגר ע"י בעל הקרקע.

ד. דוקא בלא קיימא לאגרא צריך חיסרו מעט ואפי' השחיר הכותלים, אבל בקיימא לאגרא אפי' במעט דמים, מעלה לו דמים של שכירות כמו עכשיו. כ"כ הבית יוסף ודייק מהרשב"א.

ה. בפעמוני זהב הביא בשם משפטים ישרים ח"ב סי' קכ"ז שכתב בענין מי שבנה חורבתו של חבירו והיה משכירה לאחרים שהדין הוא הואיל ומצינו למר"ן הב"י שהביא דברי רי"ו בסוף סי' שע"ה בלי שום חולק פשוט דאינו משלם אלא שכר קרקע כמו שהיה שוה קודם הבנין, אבל אינו משלם שכר הבנין כי הפירות ההם נתהוו ע"י מעות והוצאות הבונה אלא משלם כמה שאדם יתן לבנות בחורבה כזו בית, וזו סברא אמיתית דאיך זה יבנה וישכלל הבית ובעל הקרקע יאכל וישמח וכך כתב הרא"ש. ואף שמדברי הרמ"א משמע שמגלגלין עליו הכל דמשמע שמנכה כל שכרו אין הסברא נותנת כן אלא כדברי הרא"ש ורי"ו ע"ש.

ו. כ"כ הטור בשם הרא"ש, אבל הסיוד אינו צריך לתת לו, וכתב הטור אפי' שהבית לפני כן היה מסוייד רק שמתחת לסיוד היה רקבון וזה הוצרך לסתור הכל ע"מ לתקן ואח"כ סיידו כמו שהיה, אע"פ כן אינו משלם לו הסיוד שיכול לומר לו אפשר לקיימו בלי סיוד, ע"ש.

ח. כל מי ששמין לו בין לצד שידו על העליונה או התחתונה אינו נוטל כלום עד שישבע^א בנקיטת חפץ כמה הוציא, ואם אמר יבואו הדיינים או הבנאים וישומו ההוצאה והדבר גלוי לעיניהם וישערו העצים והאבנים, וההוצאה לשכר האומנים בפחות שבשערים, שומעין לו ונוטל בלא שבועה, וכן זה שנוטל השבח בלבד הגם שהיתה ידו על העליונה נוטל בלא שבועה^ב.

עין משפט זז. חר"מ סימן שעה פעיף א

א. היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות ונטעה אם היתה שדה העשויה ליטע, אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה ונוטל מבעל השדה^ט ומחזיר לו שדהו נטועה, ואם אינה עשויה ליטע שמין לו וידו על התחתונה, שאם השבח יותר על ההוצאה נותן לו ההוצאה, ואם ההוצאה יותר על השבח אינו נותן לו הוצאותיו אלא כשיעור השבח^י.

הגה: סתם כרם עשוי ליטע^כ.

הגה: העושה טובה לחבירו שלא ברשות. עיין בסי' רס"ד, והלומד עם בן חבירו בלא דעת האב, עיין בסי' של"ה-א'.

ז. רמב"ם שם הלכה ט"ז, וכתב ה"ה נלמד מכתובות במשנה ע"ט ע"ב הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול אע"פ שהבעל כיוור ברשות. וכתב בפעמוני זהב שהשומא כאן ששמין כמה השביח הבנין כדי לשער השבח עם ההוצאה שהוציא עליו ע"פ דבריו ובלבד שאומר הוצאות רגילות אבל יותר מהרגיל אינו נאמן ואפי' תפס מוצאין מידו, ע"ש. ח. פי' כשהיתה ידועה שההוצאה יותר על השבח וכשדינו ליטול ההוצאה אחר שישבע בנק"ח, יכול לומר תנו לי בלא שבועה הפחות דהיינו השבח כפי שישומו אותו, וכך פירש בסמ"ע ס"ק י"ט.

ט. בב"מ ק"א ע"א וכדאמר רב פפא, ושמין לו כשאר שתילי העיר, כ"כ רש"י והרא"ש אבל תלמידי הרשב"א לא ס"ל הכי מאחר וירד שלא ברשות וגם עומד להסתלק. סמ"ע ס"ק א'.

י. כך פירש הסמ"ע בס"ק ב' "וידו על התחתונה".

כ. מריב"ש סי' תתקט"ו, ולאפוקי שדה שעומדת ג"כ לזרוע וחצר שעומדת לבנותה. סמ"ע ס"ק ג'.

עין משפט ט.

אה"ע סימן פה סעיף יב

יב. הבעל שהוריד אריסים בנכסי מלוג של אשתו ואח"כ גירשה, אם הבעל ג"כ אריס שם, כשנסתלק הבעל לנסתלקו אף הם מ דעל דעת הבעל ירדו, אבל אם הבעל בעצמו אינו אריס נוטלים האריסים כשאר אריסים.

דף פ:

עין משפט א.

אה"ע סימן פה סעיף יג

יג. כד. אם ישנה אי הסכמה בינו לבינה מה לקנות במעות נ"מ, קונים דבר שפירותיו מרובים והיציאה מעוטה, ומ"מ אין קונים דבר שאין גזעו מחליף.

יד. כה. נפל לה דבר שאין גזעו מחליף בירושה, אוכל פירותיו עד שיכלה הקרן. וה"ה אם הכניסה לו עז לחלבה או דקל לפירותיו אין מוכרין הפירות או החלב וקונין קרקע והבעל יאכל פירות, אלא הבעל אוכל ישר הפירות עד שיכלה הקרן.

יז. כו. כלי בית או בגד לתשמיש משתמש בהם ואין חייב לשלם הבליות של נ"מ אם נתגרשה.

עין משפט ב.ג.ד.

אה"ע סימן פה סעיף יז

יז. לא. אין הבעל רשאי למכור פירות נ"מ ששייכים לו לשנים מרובות

ל. וידם על התחונה.

מ. וי"א דדוקא אם ידעו האריסים שזה של האשה אבל בלא ידעו נוטלים כאריסים. בכל ענין כך משמע מלשון הטור. והיינו שהבעל משלם להם כדין אריסין משלו כדין השוכר פועל והראה לו לעשות בתוך חבירו ועיין הח"מ.

נ. מגמ' כתובות ע"ט ע"א. ואף דבגמ' אמרו שארעא עדיף מבתיים מ"מ כתב הרמב"ם דאם יראו ב"ד לפי הזמן שבתים עדיף מקרקע, יקנו בתים והגמ' איירי בזמנם, כ"כ בח"מ.

ס. י"א דאם הקרקע רחוק מותר למכור גם לשנים רבות, ואם מכרו, בדיעבד הוי מכר, כ"כ בח"מ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

מראש^ע ולאכול הכסף, אלא כל שנה אחר שליקטן מוכרן. ואם^פ יעשה בכסף זה סחורה מותר למכור אף לשנים מרובות מראש.

עין משפט ה.

אה"ע סימן קם פעיף ה

ה ו. נפלו לה נכסים בעודה שומרת יבם ואפי' עשה בה מאמר, מוכרת ונותנת וקיים שאין ליבם בהם כלום עד שיכנוס אותה, וה"ה אם נשארה אלמנה מן האירוסין, ונפלו לה בעודה ארוסה שמוכרת ונותנת וקיים, דלא עדיף יבם מבעל.

עין משפט ו.

אה"ע סימן קם פעיף ז

ז ח. מתה כשהיא שומרת יבם, יורשיה יורשים נכסי מלוג, וחצי נכסי צאן ברזל, ויורשי הבעל יורשים עיקר כתובתה, ותוספת, וחצי נכסי צאן ברזל, ויורשי הבעל חייבים בקבורתה.

הגה: ט. י"א דכל נכסי צ"ב שלה הם בחזקת יורשי הבעל כמו בכתובתה, ואין מוציאים מידם אם הם מוחזקים. אבל במקום שכופין לחלוץ א"כ לא היתה ראויה להתייבם ואין הנכסים בחזקת היבם, וע"כ אם מתה היבם אינו יורשה.

הגה: י. י"א דיורשי הבעל הוא היבם, אע"פ שאביו חי, והוא קודם בירושת הבעל לכל יוצאי יריכו, וי"א שהאב יורש מיד, דכשמתה היבמה פקעה זיקת יבמין, ונפלה הירושה לפני הקודם בירושת הבעל שהוא אביו, אבל מסוגיית הגמ' ומהירושלמי משמע שהיבם יורש.

עין משפט ז.ז.

אה"ע סימן קסח פעיף ה

ההגה: ה. לפני שכנסה מוציאים מידו הנכסים והמטלטלין ליד בי"ד או

ע. ולא יהיה רווח ביתא לאחר שיגמרו הכסף ח"מ. ולכאורה אין הבע"ח יכול לגבות חובו מפירות נ"מ דזה ימנע רווח ביתא, כן העיר הח"מ.

פ. אבל אם נפלו כספים לאשה והוא רוצה לעשות בהם סחורה במקום קניית קרקע, אין שומעין לו, כ"כ הרשב"א הביאו הח"מ.

אפוטרופוס, אבל אם זה קרקעות, הוא אוכל פירות גם לפני שכנסה בפועל.

עין משפט ט. אה"ע סימן קסח פ"ד

ד. הניח אחיו המת פירות מחוברים ימכרו וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. ואם הם תלושים או מטלטלין ימכרו, וילקח בהם קרקע ואוכל פירות, וה"ה אם הניח מעות ז.

וי"א דבפירות תלושין ומטלטלין או מעות משתמש בהם כמו שהן ק, רק אם כתב בכתובה מטלטלי אגב מקרקע לכו"ע ילקח בהם קרקע, והוא אוכל פירות.

עין משפט י. אה"ע סימן קסח פ"ה עיין לעיל עין משפט ז.ה.

עין משפט כ. אה"ע סימן קסח פ"א

א. אחרי שיבם את יבמתו הרי היא כאשתו ויכול להוציאה בגט ולהחזירה י אם רצונו בכך.

עין משפט ל. אה"ע סימן קסו פ"ד

ד. ה. כותב לה כתובה, ואין נכסי היבם משועבדים לה ש, שהכתובה על

צ. ואפי' הוא היה חייב לאחיו המת מוצאין מידו, וקונים בהם קרקע והוא אוכל פירות ואינו יכול לומר המת אינו כאן והתובע לאו בעל דברים הוא, דמוציאין ממנו מדר"נ. לפ"ז כתב הב"ש דאם הניח אחיו כדי כתובתה אין יכולים להוציא ממנו החוב מדר"נ, שהרי יש לה ממה לגבות כתובתה, כ"כ הב"ש בס"ק ד'.

ק. כ"כ הרמב"ם דהואיל והמטלטלין אינם משתעבדים לכתובה אלא מתקנת הגאונים אין כח בתקנה זו למונעו, והראב"ד פליג וס"ל שבידינו למונעו אחרי התקנה, חוץ מאם חייב לאחיו מעות דבזה גם להראב"ד אין בידינו להוציא מידו דתרתני לא עבדינן, שגם הם מטלטלין מכח התקנה וגם להוציא ממנו המעות מדר"נ, כ"כ הב"ש ועיין עוד שם.

ר. דסד"א כיון שגרשה אסורה עליו באיסור אשת אח, קמ"ל דמותר להחזירה. ממשנה יבמות ל"ט ע"א וכתובות פ"ב ע"ב וכרבי יוסי בר חנינא ביבמות שם.

ש. אפי' שתיקנו חז"ל לקדש אותה כשאר אשה, מ"מ בענין הכתובה לא נשתנה הדין דכתובתה על נכסי בעלה הראשון. מ"מ אחר שתיקנו לקדש אותה צריך לכתוב לה

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוררים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

נכסי בעלה הראשון, ואם אין לראשון נכסים כתובתה על נכסי היבם.

אה"ע סימן קסח סעיף ג

ג. היבמה כתובתה על נכסי בעלה הראשון^ה. ע"כ אין היבם רשאי למכור מנכסי אחיו^א, ואם מכר או נתן או חילק עם אחיו לא עשה ולא כלום.

כתובה על ק' זהובים, ואפי' יש נכסים לראשון ויש לה ר' מראשון יהיה לה ק' מהשני, ועיין בב"ש ובכ"ה מה שהעיר עליו. ולענין מזונות היבמה יש לה מזונות משני אפי' אחר מותו. מתוס' ורא"ש, ועיין בב"ש.

ה. נפ"מ שטורפת מן המשועבדים של הראשון, ולא מן הבני חורין של השני. מתוס' ור"ן בב"ש ס"ק ב'.

א. ואחרי שיבמה אינו יכול לומר אי איפשי בתקנת חכמים, ויכתוב לה כתובה על נכסיו, אבל לפני שיבמה ורוצה לכתוב לה כתובה על נכסיו רשאי, ואינה יכולה לעכב ואז רשאי למכור בנכסי המת, ולפ"ז מה שכתב שאינו יכול למכור לפני שיבם היינו באינו רוצה לכתוב לה כתובה על נכסיו, כ"כ הב"ש בס"ק ג'.